

Klagesvarskrift for de indklagede danske myndigheder

I voldgiftssagen

Greenland Minerals A/S ("GMAS")
(advokat Sam Luttrell m.fl.)

mod

Naalakkersuisut (herefter også benævnt "Selvstyret")

og

Klima-, Energi og Forsyningsministeriet på
vegne også af de indklagede regeringsmyndigheder
(samlet betegnet "de indklagede danske myndigheder")
(advokat Paw Fruerlund og Sune Fugleholm m.fl. for begge)

møder vi for de indklagede danske myndigheder og nedlægger følgende

1. PÅSTANDE

- Principalt: Afvisning
- Subsidiært: Frifindelse

Omkostningspåstand:

- De indklagede danske myndigheder tilkendes erstatning fra GMAS for de med voldgiftssagen påførte udgifter, herunder fuld dækning af advokatudgifter.

2. INDLEDENDE BEMÆRKNINGER

4. Det er og har til stadighed været de indklagede danske myndigheders opfattelse, at de indklagede danske myndigheder hverken kan eller skal være part i denne sag, at tvisten er inarbitrabel, og at voldgiftssagen er anlagt i strid med ufravigelige retsregler i Danmark og Grønland, samt i strid med den tvistløsningsklausul, der fremgår af standardvilkårene til den efterforskningsstilladelse, som GMAS er blevet meddelt af Naalakkersuisut (herefter også benævnt Selvstyret).
5. GMAS har anlagt denne sag mod ”Kongeriget Danmarks regering”, hvormed GMAS ifølge klageskriftet af 22. marts 2022 tiltænker ”Statsministerens kontor”, Justitsministeriet og Klima-, Energi og Forsyningsministeriet (herefter ”KEFM”) uden nærmere at redegøre herfor.¹ Ingen af disse har imidlertid nogen aftalemæssig eller i øvrigt direkte relation til GMAS, ligesom ingen af disse har nogen kompetence til at meddele en udnyttelsestilladelse til GMAS, sådan som det er GMAS’ formål med voldgiftssagen at opnå.
6. Siden den 1. januar 2010, hvor Grønlands Selvstyre hjemtog råstofområdet, har hverken Danmark eller danske myndigheder haft nogen lovgivende eller udøvende kompetence på området. Danmark og Grønland har således besluttet, at Danmark ikke på nogen måde skal være involveret i meddelelsen af tilladelser på råstofområdet i Grønland. Danmark og danske myndigheder har ingen kompetence til at meddele efterforsknings- eller udnyttelsestilladelser på råstofområdet i Grønland.
7. Allerede inden den 1. januar 2010 var Danmarks kompetencer på råstofområdet i Grønland yderst begrænsede. Danmark og Grønland aftalte således allerede den 8. januar 1998, at forvaltningen vedrørende mineralske råstoffer i Grønland den 1. juli 1998 skulle overføres fra det daværende miljø- og energiministerium (nu KEFM) til Grønlands Landsstyre (nu Grønlands Selvstyre), herunder den udøvende kompetence med hensyn til meddelelse af tilladelser til forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer samt myndighedsbehandlingen af rettighedshaveres virksomhed i henhold til sådanne tilladelser.²
8. I perioden fra den 1. juli 1998 til den 31. december 2009 var Danmarks kompetence på råstofområdet i Grønland således begrænset til den danske regerings godkendelse af, at Grønlands Landsstyre meddelte tilladelser – og tillod overdragelse af sådanne tilladelser – til forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer, jf. den dagældende råstoflovs § 3, og deltagelse i Fællesrådet vedrørende Mineralske Råstoffer i Grønland, jf. lovens § 4, stk. 2.³ I praksis var det miljø- og energiministeren, som

¹ Se GMAS’ anmodning om voldgiftssag af 22. marts 2022, pkt. 3.6

² RL-18: Lov nr. 368 af 18. juni 1998 om mineralske råstoffer i Grønland og RL-128: Lovforslag nr. 19 af 26. marts 1998 om ændring af lov om mineralske råstoffer m.m.

³ RL-18: Lov nr. 368 af 18. juni 1998 om mineralske råstoffer i Grønland, §§ 3 og 4, stk. 2

på vegne af regeringen godkendte, at landsstyret meddelte tilladelser eller tillod overdragelse af tilladelser.⁴ I forbindelse med en sådan godkendelse kunne Fællesrådet afgive indstilling samt afgive udtalelser til den danske regering og det grønlandske landsstyre, jf. lovens § 4, stk. 1.⁵

9. Mens KEFM's relation til råstofområdet i Grønland i dag begrænser sig til, at råstofforvaltningen for mere end 25 år siden var underlagt KEFM, og at KEFM for snart 14 år siden afgav bemyndigelsen til at godkende meddelelsen og overdragelsen af forundersøgelse-, efterforsknings- og udnyttelsestilladelser på råstofområdet i Grønland, har Justitsministeriet aldrig varetaget råstofområdet, ligesom det alene er den grønlandske selvstyreordning, som hører under Statsministeriets ressort. Det er derfor uklart, hvorfor GMAS har søgt at inddrage "Statsministerens kontor" og Justitsministeriet i denne sag. De indklagede danske myndigheder har således valgt, at KEFM repræsenterer "Kongeriget Danmarks Regering" i denne sag, da KEFM er mest nærliggende hertil. Det ændrer dog ikke på, at de indklagede danske myndigheder ikke kan anses for at være part i denne sag, da:
- a) intet dansk ministerium eller deres underordnede myndigheder er aftaleparter med GMAS, herunder part til den tvistløsningsklausul, som GMAS har påberåbt sig i denne voldgiftssag (**afsnit 6.2**).
 - b) hverken Danmark eller nogen andre danske myndigheder har kompetence til at meddele GMAS en udnyttelsestilladelse, hvilket er GMAS' formål med denne voldgiftssag (**afsnit 6.3**).
 - c) hverken Danmark eller nogen andre danske myndigheder kan være forpligtet af GMAS' efterforskningstilladelse nr. 2010/02 som følge af en påstået stiltiende accept, ligesom hverken Danmark eller nogen andre danske myndigheder på nogen måde stiltiende har accepteret at være forpligtet af tilladelsen alene som følge af danske myndigheders fortsatte tilstedeværelse og kompetence i Grønland på ikke-hjemtagne områder (**afsnit 6.4.1**).
 - d) der ikke er hjemmel til at inddrage tredjeparter i en voldgiftsklausul, uanset om tredjeparten måtte kunne blive begunstiget af forhold, som voldgiftsklausulen vedrører. Allerede af den grund kan det forhold, at indtægter fra en udnyttelsestilladelse ville kunne medføre en reduktion af Danmarks årlige tilskud til Grønland, ikke medføre, at Danmark eller nogen andre danske myndigheder i øvrigt skulle være part i voldgiftssagen, ligesom Danmark i øvrigt heller ikke bliver begunstiget ved, at GMAS fik et afslag på en udnyttelsestilladelse (**afsnit 6.4.2**).

⁴ Se eksempelvis R-116: Den daværende Klima- og Energiministers godkendelse af Fællesrådets indstilling om tilladelse til overdragelse af efterforskningstilladelse nr. 2005/28 til GMAS

⁵ RL-18: Lov nr. 368 af 18. juni 1998 om mineralske råstoffer i Grønland, § 4, stk. 1

- e) hverken Danmark eller nogen andre danske myndigheder i øvrigt ikke kan være forpligtet af GMAS' efterforskningsstilladelse nr. 2010/02 som følge af principper om retsfortabende passivitet og loyalitetshensyn, ligesom der ikke er sådanne hensyn at tage til GMAS i denne sag (afsnit 6.4.3).
- f) Danmark og GMAS ikke er aftaleparter, herunder til en voldgiftsklausul, vil en voldgiftskendelse mod de indklagede danske myndigheder i denne sag kunne tilsidesættes i henhold til voldgiftsloven gældende i Danmark § 37, stk. 2, litra c, ligesom den ikke vil kunne tvangsfuldbyrdes i Danmark, jf. voldgiftsloven gældende i Danmark § 39, stk. 1, litra c (**afsnit 6.5**).
10. I næsten to år har Danmark været ufrivillig deltager i en voldgiftssag, som Danmark og danske myndigheder dels ikke kan være part i og dels er anlagt med det formål ved voldgift at (forhindre eller) få underkendt Naalakkersuisuts (nu meddelte men da forventede) administrative afgørelser af 1. juni og 8. september 2023 om afslag på GMAS' ansøgninger om udnyttelsestilladelser til Kuannersuit-projektet. GMAS kan notorisk kun få medhold i denne sag, hvis voldgiftsretten de facto underkender Naalakkersuisuts afgørelser i sagen. Afgørelser, hvis lovlighed og gyldighed er inarbitrable, og altså ikke kan voldgives. Afgørelser, hvis lovlighed og gyldighed ifølge grønlandsk og dansk lovgivning alene er underlagt domstolsprøvelse. Denne retsstridige brug af voldgiftsret påfører de indklagede danske myndigheder uforholdsmæssigt store ressourcer, herunder tid og udgifter på en voldgiftssag, der aldrig burde være anlagt.
11. Det uforholdsmæssige ressourceforbrug og misbruget accentueres yderligere af, at GMAS vidtløftiggør sagen i et helt ekstraordinært og unødvendigt omfang. Antageligvis med det formål at fordyre og forsinke dens afslutning og derved forsøge at presse Naalakkersuisut til at meddele GMAS den ønskede udnyttelsestilladelse til Kuannersuit-projektet. Alene siden GMAS indledte denne voldgiftssag den 22. marts 2022, har GMAS således helt unødvendigt givet anledning til behandling og afsigelse af ikke mindre end otte kendelser om sagens formalitet, som alle sammen i al væsentlighed er gået GMAS imod.
12. Samtidig har GMAS struktureret førelsen af voldgiftssagen sådan, at de indklagede danske myndigheder er udsat for en betydelig risiko for ikke at kunne opnå at få tilbagebetalt sine omkostninger forbundet med voldgiftssagen fra GMAS. GMAS er i realiteten uden likviditet af betydning. Aktuelt er det således alene GMAS' moderselskabs løbende tilførsel af kapital til selskabet, der sikrer GMAS' *going concern* status. Angiveligt har GMAS indgået aftale om ekstern finansiering med britiske Burford Capital, som skulle have investeret et trecifret millionbeløb i denne voldgiftssag.⁶ GMAS har imidlertid afvist at oplyse, om finansieringsaftalen også dækker de sagsomkostninger, som GMAS måtte blive pålagt at betale til de indklagede, såfremt GMAS ikke får medhold i sine påstande. De indklagede danske myndigheder

⁶ R-106: Artikel af 17. november 2023 i Børsen

har derfor anmodet voldgiftsretten om at pålægge GMAS at stille sikkerhed for de indklagede danske myndigheders sagsomkostninger, hvilket GMAS helt forudsigeligt har modsat sig.

13. Denne voldgiftssag har intet andet formål end at forsøge at lægge et (utilbørligt) pres på Selvstyret for at meddele GMAS en udnyttelsestilladelse til Kuannersuit-projektet, som GMAS ikke har noget krav på efter grønlandsk ret. Det kommer til at stå helt klart, når GMAS forventeligt inden henholdsvis 1. juni og 8. september 2024 anlægger retssager ved denne tvists rette forum, Retten i Grønland, om prøvelse af Naalakkersuisuts afslag på GMAS' ansøgninger om udnyttelsestilladelser til Kuannersuit-projektet.
14. GMAS bør derfor trække sin voldgiftsklage tilbage snarest og refundere de indklagede danske myndigheder de omkostninger, som GMAS uberettiget har påført de indklagede danske myndigheder til behandlingen af voldgiftsklagen og afholde alle omkostninger til voldgiftsretten. Gør GMAS ikke frivilligt det, så bør voldgiftsretten følge de indklagede danske myndigheders anmodning om forlods og særskilt afgørelse af Selvstyrets indsigelse mod voldgiftsrettens kompetence til at behandle GMAS' voldgiftsklage, afvise klagen og pålægge GMAS at afholde alle voldgiftsrettens og de danske myndigheders omkostninger til behandlingen af GMAS' retsstridige voldgiftsklage.
15. Da spørgsmålet om voldgiftsrettens kompetence kan prøves uafhængigt af sagens meget omfattende materie, og således alene forudsætter kendskab til en yderst begrænset del af sagens faktiske og juridiske grundlag, bør dette spørgsmål således udskilles til forlods og særskilt behandling og afgørelse.
16. Af disse grunde og for at spare parterne betydelige ressourcer og forkorte behandlingstiden af denne voldgiftssag betragteligt, er det væsentligt, at voldgiftsretten udskiller sagens formelle spørgsmål til særskilt og forlods behandling. Det understreges også af, at det må forventes, at GMAS inden den 1. juni 2024 anlægger i hvert fald én retssag ved denne tvists rette forum, Retten i Grønland, om prøvelse af Naalakkersuisuts administrative afgørelser.⁷ Såfremt sagens formalitet ikke udskilles til særskilt og forlods behandling, er der således også en betydelig risiko for, at der kommer til at versere sager ved henholdsvis domstolene og voldgiftsretten om samme tvist.
17. En udskillelse af sagens formalitet vil betyde, at det potentielt spares at behandle GMAS' efterforskningstilladelse, tillæg 1 hertil, og i den forbindelse behandling af dokumenter og korrespondance angående mere 15 års interaktion, sagsbehandling og vidneførelse herom. Hertil kommer, at det potentielt ikke vil være nødvendigt at behandle spørgsmålet om mulig ekspropriation. Derudover vil det ikke være nødvendigt at behandle spørgsmålet om tabsopgørelse, herunder indhentelse af en eller flere skønserklæringer, som må forventes at være både massivt omkostningskrævende og må forventes at forlænge

⁷ Se R-35: Naalakkersuisuts afgørelse af 1. juni 2023 om afslag på udnyttelsestilladelse og R-36: Naalakkersuisuts afgørelse af 8. september 2023 om afslag på GMAS' alternative ansøgning om udnyttelsestilladelse

sagsbehandlingen meget betragteligt. Det bemærkes i den forbindelse, at GMAS tilsvarende har begæret spørgsmålet om tabsopgørelsen udskilt til særskilt behandling.⁸

3. PROCESSUEL BEGÆRING

18. De indklagede danske myndigheder begærer spørgsmålene om sagens formalitet udskilt til forlods og særskilt behandling og afgørelse. Det omfatter spørgsmålene om hvorvidt GMAS' påstande kan tages under pådømmelse, om tvisten er arbitrabel, og hvorvidt de indklagede danske myndigheder kan være part i sagen.
19. Såfremt voldgiftsretten mod forventning ikke finder grundlag for at udskille spørgsmålet om voldgiftsrettens kompetence og GMAS' påstande i sin helhed til særskilt og forlods behandling og afgørelse, anmodes voldgiftsretten om at udskille spørgsmålet om, hvorvidt de indklagede danske myndigheder kan være part i sagen til særskilt og forlods behandling og afgørelse. Til illustration af, at en stillingtagen til dette spørgsmål er yderst begrænset og ikke forudsætter noget indgående kendskab til sagens materie, har de indklagede danske myndigheder indgivet dette klagesvarskrift adskilt fra Naalakkersuisuts klagesvarskrift. Selvstyret har d.d. tilsvarende indgivet klagesvarskrift i sagen det følgende benævnes som Selvstyrets klagesvarskrift.
20. Som følge af anmodningerne om, at sagens formalitet udskilles til særskilt og forlods behandling og afgørelse, er dette klagesvarskrift i overensstemmelse med Procedural Order No 1 ("PO1"), pkt. 10.3-10.4 begrænset til sagens formalitet.
21. De indklagede danske myndigheder tager ethvert forbehold for at nedlægge yderligere påstande og fremsætte yderligere anbringender og bevisligheder.

4. SUPPLERENDE SAGSFREMSTILLING

22. Der henvises i det hele til sagsfremstillingen i afsnit 6 i Selvstyrets klagesvarskrift af d.d. Det deri anførte påberåbes.

5. GMAS' PÅSTANDE ER FOR UKLARE TIL AT TAGE UNDER PÅKENDELSE

23. Der henvises i det hele til det anførte i afsnit 7 i Selvstyrets klagesvarskrift af d.d. Det deri anførte påberåbes.

⁸ GMAS' klageskrift af 19. juli 2023, pkt. 12

6. AFVISNINGSPÅSTANDEN

24. Til støtte for påstanden om afvisning gøres det overordnet gældende, at voldgiftsretten ikke har kompetence til at behandle nogen mulig tvist mellem de indklagede danske myndigheder og GMAS. For det første er den tvist, som GMAS søger behandlet, inarbitrabel (**afsnit 6.1**). For det andet er de indklagede danske myndigheder udtrykkeligt ikke part i tvistløsningsklausulen, som GMAS påberåber sig som grundlag for voldgiftssagen (**afsnit 6.2**). For det tredje har de indklagede danske myndigheder slet ikke kompetence til at meddele en udnyttelsestilladelse eller i øvrigt efterkomme GMAS' påstande (**afsnit 6.3**). For det fjerde kan de indklagede danske myndigheder heller ikke på andet grundlag inddrages i voldgiftssagen (**afsnit 6.4**). Endeligt og for det femte vil en voldgiftskendelse mod de indklagede danske myndigheder om sagens tvist kunne tilsidesættes eller i hvert fald blive nægtet tvangsfuldbyrdelse i Danmark (**afsnit 6.5**)

6.1 Tvisten er inarbitrabel, og tvisten falder i øvrigt også uden for voldgiftsklausulens anvendelsesområde og kan i medfør af råstofloven alene behandles ved Retten i Grønland

25. Der henvises i det hele til det anførte i afsnit 8 i Selvstyrets klagesvarskrift af d.d. Det deri anførte påberåbes.

6.2 Hverken Danmark eller nogen danske myndigheder er omfattet af tvistløsningsklausulen

26. De indklagede danske myndigheder har ikke aftalt voldgiftsbehandling af nogen tvist med GMAS, og de indklagede danske myndigheder kan ikke forpligtes til at deltage i denne voldgiftssag. Der eksisterer således ikke en forudgående aftale om voldgiftsbehandling mellem de indklagede danske myndigheder og GMAS, ligesom de indklagede danske myndigheder heller ikke efter tvistens opståen har indgået en voldgiftsaftale med GMAS. Som nærmere behandlet nedenfor i afsnit 6.4.3 er de indklagede danske myndigheder heller ikke som følge af stiltiende accept eller retsfortabende passivitet omfattet af tvistløsningsklausulen.

27. Tvistløsningsklausulen, som GMAS påberåber sig, fremgår af standardvilkårene punkt 2001 og 2002 til en efterforskningstilladelse nr. 2010/02 meddelt af Naalakkersuisut til GMAS og lyder:

”§ 20. Voldgift

2001. Afgørelser, som efter indholdet af tilladelsen beror på landsstyrets eller råstofdirektoratets skøn eller bestemmelse, er ikke underlagt voldgift. Denne bestemmelse afskærer ikke almindelig prøvelse ved danske domstole.

*2002. I alle andre tilfælde afgøres en tvist mellem landsstyret og rettighedshaveren, der udspringer af tilladelsen, endeligt af en voldgiftsret i henhold til punkt 2003-2006.*⁹ (fremhævet her)

28. Det er ubestridt, at de indklagede danske myndigheder hverken har meddelt tilladelsen til GMAS eller udarbejdet standardvilkårene. Samtidigt er de eksplicit ikke en del af de parter, der er omfattet af voldgiftsklausulen i tvistløsningsklausulen.

29. Voldgiftsloven gældende i Danmarks § 7, stk. 1, 1. pkt., fastsætter, at:

*”Parterne kan aftale voldgift for allerede opståede tvister eller fremtidige tvister i anledning af et bestemt retsforhold i eller uden for kontraktforhold.”*¹⁰ (fremhævet her)

30. Det følger dermed af bestemmelsens ordlyd, at det alene er voldgiftsklausulens parter, der er bundet af denne, se i overensstemmelse hermed også Niels Schiersing i den kommenterede voldgiftslov.¹¹ At det alene er parterne til en voldgiftsklausul, der har rettigheder og forpligtelser efter voldgiftsklausulen, er også beskrevet således i den juridiske litteratur:

*”Voldgiftsaftalen omfatter principielt kun parterne. Kun disse kan påberåbe sig voldgiftsaftalen, og kun mod disse kan voldgiftsaftalen gøres gældende, medens den hverken kan påberåbes imod eller gøres gældende af tredjemand.”*¹² (fremhævet her)

31. At det alene er mod sagens parter, en voldgiftsaftale kan gøres gældende, er også fastslået i retspraksis. Som eksempel herpå kan Vestre Landsrets dom, optrykt i UfR 2012.3444V,¹³ fremhæves. Her havde en kranejer anlagt retssag mod en underentreprenør, som påstod afvisning med henvisning til en voldgiftsklausul i aftalen mellem underentreprenøren og hovedentreprenøren. Byretten fandt, at voldgiftsklausulen mellem hovedentreprenøren og underentreprenøren ikke var gældende i forholdet til kranejeren, idet der ikke bestod en aftalemæssig relation mellem disse. Landsretten tiltrådte byrettens begrundelse, hvoraf det bl.a. fremgår:

”Idet voldgiftsbehandling som alternativ til domstolsbehandling af tvister forudsætter en mellem parterne indgået aftale herom, kan en voldgiftsklausul i en kontrakt ikke udstrækkes til at

⁹ R-1: Standardvilkår for efterforskningsstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 25. juni 2013, § 20

¹⁰ RL-1: Voldgiftsloven gældende i Danmark, § 7

¹¹ RL-202: Niels Schiersing, Voldgiftsloven – med kommentarer, 1. udg., 2006, s. 150

¹² RL-203: Bernt Hjejle, Frivillig voldgiftsret, 3. udg., 1987, s. 63

¹³ RL-204: UfR 2012.3444V

*omfatte tredjemand, medmindre denne har tiltrådt en bestemmelse om voldgiftsbehandling.*¹⁴
(fremhævet her)

32. De indklagede danske myndigheder er ikke aftalepart(er) med GMAS, da de indklagede danske myndigheder hverken har underskrevet GMAS' tilladelse eller udstedt eller i øvrigt tiltrådt de dertil hørende standardvilkår, ligesom de indklagede danske myndigheder ikke er angivet som part i – eller overhovedet omtalt i – tvistløsningsklausulen, som GMAS påberåber sig. De indklagede danske myndigheder kan derfor ikke være part i denne voldgiftssag.
33. Det bemærkes for god ordens skyld, at de indklagede danske myndigheder heller ikke efter international voldgiftsret (som ikke finder anvendelse på denne sag) ville kunne betragtes som part i voldgiftssagen. Om international voldgiftsret har Gary Born i overensstemmelse hermed anført, at det også her er et fundamentalt princip, at det alene er parterne til en voldgiftsklausul, som er forpligtet heraf:

“ [...] the principle that only the parties to an international arbitration agreement are either bound or benefited by that agreement is fundamental to international arbitration. That principle is uniformly reflected in international arbitration conventions, national arbitration legislation, institutional arbitration rules, judicial decisions and judicial awards [...]”

In most cases, the parties to an arbitration agreement are – and are only – the entities that formally executed, and expressly assumed the status of parties to, the underlying contract containing the arbitration clause [...]

*Simply, but correctly, put, it is the signature of an agreement that is the “customary implementation of an agreement to arbitrate.” It is these “signatories” of an agreement that are the parties to the arbitration agreement, and that are therefore bound by, and able to enforce, the provisions of that agreement; other entities, who are “non-signatories,” are ordinarily not parties to the arbitration agreement and are therefore typically not bound by, or able to enforce, its terms”¹⁵
(fremhævet her)*

34. At det alene er aftaleparter og parter, som er nævnt i tvistløsningsklausulen, der kan optræde som parter i denne voldgiftssag, synes GMAS da også selv at have anerkendt. I forbindelse med de indklagedes anmodning om sikkerhedsstillelsen anførte GMAS om sit moderselskabs rolle i forhold til voldgiftssagen og dens omkostninger følgende:

¹⁴ RL-204: UfR 2012.3444V, s. 3

¹⁵ CL-259: Gary Born, International Commercial Arbitration, 3. udg., 2021, s. 1

“Further, as the holder of the Exploration Licence which contains the arbitration agreement, only GMAS has standing to arbitrate.”¹⁶

35. Synspunktet blev fastholdt i GMAS’ duplik om sikkerhedsstillelse:

“the Claimant (GMAS) is the party that initiated arbitration because it is the party that has standing to do so under the arbitration clause.”¹⁷

36. Selvom GMAS ejes 100 % af Energy Transition Minerals (herefter ”ETM”), der således har en reelt fuldständig bestemmelse over GMAS og selskabets dispositioner, og selvom det alene er ETM’s løbende tilførsel af kapital til GMAS, der sikrer GMAS’ *going concern* status, kan ETM ifølge GMAS’ udsagn ikke deltage i voldgiftssagen, da alene GMAS er anført i tvistløsningsklausulen og ikke ETM. GMAS’ synspunkt, om at de indklagede danske myndigheder kan være del af voldgiftssagen, er derfor paradoksalt og udtryk for *venire contra factum proprium*, der ikke kan nyde anerkendelse – heller ikke i denne sag.

6.3 Hverken de indklagede danske myndigheder eller andre danske myndigheder har kompetence til at efterkomme GMAS’ påstande

37. Udover at de indklagede danske myndigheder ikke er aftalepart(er) med GMAS og omfattet af tvistløsningsklausulen, så kan de indklagede danske myndigheder heller ikke efterkomme GMAS’ påstande. Følgelig kan voldgiftsretten ikke pålægge de indklagede danske myndigheder at anerkende noget sådant. De indklagede danske myndigheder har hverken lovgivende eller udøvende magt på råstofområdet i Grønland og er uden retlig evne til at meddele den ønskede tilladelse til GMAS, jf. selvstyrelovens § 1,¹⁸ hvorefter Grønlands Selvstyre har den lovgivende og udøvende magt inden for hjemtagne sagsområder. Dette gælder både for efterforskningsstilladelse nr. 2005/28, som GMAS oprindeligt blev overdraget (afsnit 6.3.1), og for GMAS’ nuværende efterforskningsstilladelse nr. 2010/02 med tilhørende standardvilkår (afsnit 6.3.2).
38. At de indklagede danske myndigheder ikke har nogen kompetence i relation til at efterkomme GMAS’ påstande (eller sagens tvist i øvrigt), er også åbenbart efter en gennemgang af GMAS’ påstande. Som anført i afsnit 7 i Selvstyrets klagesvarskrift har GMAS nedlagt syv påstande, hvoraf fire angår sagens tvist.
39. Efter GMAS’ påstand 1 skal de indklagede anerkende, at GMAS pr. den 1. december 2021 havde en ubetinget ret til at få meddelt en udnyttelsestilladelse. De indklagede danske myndigheder har ikke og havde

¹⁶ Se GMAS svar af 17. april 2023, pkt. 61

¹⁷ Se GMAS duplik af 12. juni 2023, pkt. 49(a)

¹⁸ RL-14: Lov nr. 473 af 12. juni 2009 om Grønlands Selvstyre, § 1

heller ikke den 1. december 2021 kompetence til at meddele en udnyttelsestilladelse til GMAS eller til at anerkende en ret til en udnyttelsestilladelse fra de grønlandske myndigheder. Råstofområdet har da også siden 2009 været hjemtaget af det grønlandske selvstyre. Voldgiftsretten kan allerede af den grund ikke pålægge de indklagede danske myndigheder at anerkende, at GMAS skulle have en sådan ret. Allerede derfor må voldgiftsretten principalt afvise påstand 1 i forhold til de indklagede danske myndigheder, subsidiært frifinde de indklagede danske myndigheder for påstand 1.

40. Efter GMAS' påstand 2 skal de indklagede anerkende, at uranloven ikke finder anvendelse på efterforskningstilladelse nr. 2010/02 eller på GMAS' ansøgning om en udnyttelsestilladelse. De indklagede danske myndigheder har som nævnt ikke meddelt eller i øvrigt kompetence i forhold til behandlingen af efterforskningstilladelse nr. 2010/02, og det danske folketing har ikke vedtaget uranloven, ligesom de indklagede danske myndigheder eller andre danske myndigheder ikke er ansvarlig for administrationen af uranloven. Uranloven er alene vedtaget af Inatsisartut, eftersom den lovgivende magt på råstofområdet er hjemtaget.¹⁹
41. På tidspunktet for GMAS' ansøgning om en udnyttelsestilladelse var råstofområdet også hjemtaget af selvstyret, hvorfor de indklagede danske myndigheder på ansøgningstidspunktet ikke havde nogen kompetence i forhold til behandlingen af ansøgningen. Voldgiftsretten kan følgelig ikke pålægge de indklagede danske myndigheder at anerkende, at en lov, som de indklagede danske myndigheder ikke har vedtaget og ikke har kompetence til at administrere, ikke finder anvendelse på en efterforskningstilladelse, som de indklagede danske myndigheder ikke har meddelt, eller på en ansøgning, de indklagede danske myndigheder ikke har kompetence til at behandle. Voldgiftsretten må allerede af den grund principalt afvise påstand 2 i forhold til de indklagede danske myndigheder, subsidiært frifinde de indklagede danske myndigheder for påstand 2.
42. Ifølge GMAS' påstand 3 skal de indklagede anerkende, at Grønlands Selvstyre har handlet i strid med efterforskningstilladelse nr. 2010/02 ved ikke at meddele en udnyttelsestilladelse til GMAS. GMAS har ingen retlig interesse i de indklagede danske myndigheders anerkendelse heraf, idet Danmark ikke er part til efterforskningstilladelse nr. 2010/02 (eller nr. 2005/28) og hverken har lovgivende eller udøvende kompetence på området. Voldgiftsretten må allerede af den grund principalt afvise påstand 3 i forhold til de indklagede danske myndigheder, subsidiært frifinde de indklagede danske myndigheder for påstand 3.
43. Efter påstand 4 skal de indklagede betale et erstatningsbeløb nærmere fastsat af voldgiftsretten til GMAS som følge af en misligholdelse af efterforskningstilladelse nr. 2010/02, jf. påstand 3. Påstand 4 er afhængig af påstand 3. De indklagede danske myndigheder er ikke part til efterforskningstilladelse nr.

¹⁹ RL-15: Inatsisartutlov nr. 20 af 1. december 2021 om forbud mod forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af uran mv.

2010/02 og kan følgelig ikke have misligholdt denne. Videre havde de indklagede danske myndigheder hverken på nuværende tidspunkt eller på tidspunktet for overdragelsen af efterforskningstilladelse nr. 2005/28 til GMAS nogen kompetence til selv at træffe afgørelse om eller at påvirke Naalakkersuisuts afgørelse om meddelelse af en udnyttelsestilladelse, og de indklagede danske myndigheder kan følgelig heller ikke være erstatningsansvarlig herfor. Voldgiftsretten må allerede af den grund principalt afvise påstand 4 i forhold til de indklagede danske myndigheder, subsidiært frifinde de indklagede danske myndigheder for påstand 4.

44. Påstand 5-7 er i det hele processuelle påstande, som alene vedrører voldgiftssagens førelse. Disse kan således ikke fremføres uafhængigt af påstand 1-4. Voldgiftsretten må allerede af den grund enten afvise påstand 5-7 i forhold til de indklagede danske myndigheder, subsidiært frifinde de indklagede danske myndigheder for påstand 5-7.

6.3.1 *Efterforskningstilladelse nr. 2005/28 var meddelt af Grønlands Landsstyre, og tvist-løsningsklausulen hertil omtalte alene Landsstyret og rettighedshaveren*

45. GMAS er rettighedshaver til efterforskningstilladelse nr. 2010/02.²⁰ Efterforskningstilladelse nr. 2010/02 blev meddelt i forlængelse af efterforskningstilladelse nr. 2005/28, som var blevet meddelt selskabet Rimbal Pty Ltd. inden Grønlands Selvstyres hjemtagelse af råstofområdet.²¹
46. Den Danske Regering og Grønlands Landsstyre indgik den 8. januar 1998 en aftale om overførelse af forvaltningen vedrørende mineralske råstoffer i Grønland. I overensstemmelse hermed blev den dagældende råstoflov ændret ved lov nr. 317 af 3. juni 1998, hvorefter forvaltningen vedrørende mineralske råstoffer i Grønland blev varetaget af Råstofdirektoratet under Grønlands Landsstyre, jf. lovens § 5, stk. 1, mens Landsstyret blev tilsynsmyndighed på området, jf. lovens § 25, stk. 2.²²
47. Af de almindelige bemærkninger i lovforslag nr. 19 af 26. marts 1998 om ændring af lov om mineralske råstoffer i Grønland følger det, at:

”Aftalen indebærer, at regeringen fremsætter lovforslag med henblik på overførelse af forvaltningen vedrørende mineralske råstoffer i Grønland til Grønlands Landsstyre, herunder den udøvende kompetence med hensyn til meddelelse af tilladelser til forundersøgelse, efterforskning og udnyttelse af mineralske råstoffer samt myndighedsbehandlingen af rettighedshaveres virksomhed i henhold til sådanne tilladelser. Aftalen tilsigter således, at miljø- og

²⁰ C-7: Efterforskningstilladelse nr. 2010/02

²¹ C-5: Efterforskningstilladelse nr. 2005/28

²² RL-16: Lovbekendtgørelse nr. 368 af 18. juni 1998 om mineralske råstoffer i Grønland §§ 5, stk. 1 og 25, stk. 1

energiministerens hidtidige kompetence på disse områder overføres til Råstofdirektoratet under Grønlands Landsstyre.²³ (fremhævet her)

48. Af de specielle bemærkninger til nr. 4, 5 og 8, jf. lovforslag nr. 19 af 26. marts 1998 om ændring af lov om mineralske råstoffer i Grønland følger det endvidere:

”Landsstyret har imidlertid med hensyn til forvaltningsopgaverne det fulde økonomiske, politiske og juridiske ansvar og således også instruktionsbeføjelserne i disse henseender over for Råstofdirektoratet. Miljø- og energiministeren har således ingen instruktionsbeføjelser over for landsstyret ved dets forvaltning af råstofområdet. Miljø- og energiministeren vil blandt andet på den baggrund ikke kunne drages til ansvar for landsstyrets forvaltning af råstofområdet.”²⁴ (fremhævet her)

49. Da Rimbal Pty Ltd. blev meddelt efterforskningsstilladelse nr. 2005/28, og da denne senere blev overdraget til GMAS, gjaldt Standardvilkår for efterforskningsstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (excl. kulbrinter) i Grønland, meddelt af Råstofdirektoratet, Grønlands Hjemmestyre, den 16. november 1998.²⁵ Disse standardvilkår indeholdt den tvistløsningsklausul, GMAS har påkaldt sig i denne sag. Standardvilkårenes pkt. 2002 lød som følger:

”§ 20. Voldgift

2001. Afgørelser, som efter indholdet af tilladelsen beror på Landsstyrets eller RDs skøn eller bestemmelse, er ikke underlagt voldgift. Denne bestemmelse afskærer ikke almindelig prøvelse ved danske domstole.

2002. I alle andre tilfælde afgøres en tvist mellem Landsstyret og rettighedshaveren, der udspringer af tilladelsen, endeligt af en voldgiftsret i henhold til punkt 2003-2006.”²⁶ (fremhævet her)

50. Tilladelse nr. 2005/28 var derfor også udfærdiget af Råstofdirektoratet, Grønlands Selvstyre, og det fremgik af tilladelsen, at denne blev meddelt af Landsstyret og til Rimbal Pty Ltd.²⁷

²³ RL-128: Lovforslag nr. 19 af 26. marts 1998 om ændring af lov om mineralske råstoffer i Grønland (råstofloven), lov om beskyttelse af havmiljøet og lov om kontinentalsoklen, s. 4

²⁴ RL-128: Lovforslag nr. 19 af 26. marts 1998 om ændring af lov om mineralske råstoffer i Grønland (råstofloven), lov om beskyttelse af havmiljøet og lov om kontinentalsoklen, s. 6

²⁵ R-3: Standardvilkår for efterforskningsstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 16. november 1998

²⁶ R-3: Standardvilkår for efterforskningsstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 16. november 1998, pkt. 2002

²⁷ C-5: Efterforskningsstilladelse nr. 2005/28, s. 5

51. Da Rimbal Pty Ltd. første gang blev meddelt en efterforskningstilladelse ved Kuannersuit, og da denne efterforskningstilladelse blev overdraget til GMAS, var det således Landsstyret, der kunne meddele og havde meddelt tilladelsen, det var Landsstyret, der havde underskrevet tilladelsen, det var alene Landsstyret, der fremgik af tilladelsen og standardvilkårene, og det var alene visse tvister mellem ”Landsstyret og rettighedshaveren”, der ifølge standardvilkårene kunne undergives voldgift.²⁸
52. Af den dagældende råstoflovs § 3 fulgte det, at meddelelse af efterforsknings- og udnyttelsestilladelse forudsatte aftale herom mellem Danmark og Landsstyret.²⁹ Direkte eller indirekte overdragelse af en tilladelse forudsatte Landsstyrets godkendelse efter aftale i henhold til § 3, jf. den dagældende råstoflovs § 27, stk. 1.³⁰ Hverken på tidspunktet for meddelelsen af efterforskningstilladelse nr. 2005/28 til Rimbal Pty Ltd. eller tilladelsens overdragelse til GMAS havde de indklagede danske myndigheder noget ansvar i relation til tilladelser meddelt på råstofområdet, da disse alene var meddelt og underskrevet af Landsstyret over hvem, de indklagede danske myndigheder ingen instruktionsbeføjelser havde.
53. Det forhold, at den daværende klima- og energiminister rent formelt godkendte meddelelsen af tilladelsen til Rimbal Pty Ltd. og overdragelsen af tilladelsen til GMAS på baggrund af en indstilling fra Fællesrådet, hvis indstilling igen beroede på en indstilling fra Råstofdirektoratet,³¹ kan ikke føre til, at de indklagede danske myndigheder havde eller har kompetence til at efterkomme GMAS’ påstande eller til, at de indklagede danske myndigheder skulle være part i denne sag. Kompetence til at meddele en tilladelse og kompetence til at godkende meddelelsen af en tilladelse kan således ikke sidestilles. Det forhold, at klima- og energiministeren indtil den 1. januar 2010 formelt set skulle godkende meddelelse og overdragelse af tilladelser, kunne højst udgøre en hindring for meddelelsen eller overdragelsen, ligesom denne beføjelse har været afskaffet i snart 14 år.

6.3.2 GMAS’ nuværende efterforskningstilladelse nr. 2010/02 er meddelt af Naalakkersuisut, og tvistløsningsklausulen hertil vedrører alene Naalakkersuisut og GMAS

54. Efter udløbet af efterforskningstilladelse nr. 2005/28 den 31. december 2009 godkendte Naalakkersuisut, at GMAS blev meddelt efterforskningstilladelse nr. 2010/02 i forlængelse af tilladelse nr. 2005/28. Det fremgår af tilladelse nr. 2010/02, at denne blev meddelt af Naalakkersuisut med virkning fra Naalakkersuisuts underskrift den 21. april 2010. Det var daværende Naalakkersuisoq for Råstoffer, Ove Karl Berthelsen, og ikke nogen dansk myndighed, der underskrev tilladelsen.³² På dette tidspunkt havde Grønlands Selvstyre overtaget den fulde lovgivende og udøvende magt på råstofområdet ved råstoflovens

²⁸ R-3: Standardvilkår for efterforskningstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. Kulbrinter) af 16. november 1998, § 20

²⁹ RL-16: Lovbekendtgørelse nr. 368 af 18. juni 1998 om mineralske råstoffer i Grønland, § 3

³⁰ RL-16: Lovbekendtgørelse nr. 368 af 18. juni 1998 om mineralske råstoffer i Grønland, § 27, stk. 1

³¹ R-38: Klima- og Energiministerens godkendelse af 16. maj 2008 af indstilling

³² C-7: Efterforskningstilladelse nr. 2010/02

ikrafttræden den 1. januar 2010. Det følger af denne råstoflov vedtaget af Inatsisartut, at det alene var og er Naalakkersuisut, der havde og har afgørelseskompetence vedrørende efterforskningstilladelser.³³

55. Efterforskningstilladelse nr. 2010/02 henviste til standardvilkårene omtalt ovenfor i afsnit 6.3.1. Den omtalte tvistløsningsklausul, hvorefter visse tvister mellem Landsstyret og rettighedshaveren kunne undergives voldgift, gjaldt således også for tilladelse nr. 2010/02.³⁴
56. Tvistløsningsklausulen blev videreført i de nye standardvilkår for efterforskningstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (excl. kulbrinter),³⁵ der blev vedtaget i 2013, og som nu gælder for GMAS' efterforskningstilladelse nr. 2010/02. Standardvilkårene blev udstedt af Råstofstyrelsen, Grønlands Selvstyre, den 25. juni 2013, og tvistløsningsklausulen heri lyder:

” § 20. Voldgift

2001. Afgørelser, som efter indholdet af tilladelsen beror på landsstyrets eller råstofdirektorets skøn eller bestemmelse, er ikke underlagt voldgift. Denne bestemmelse afskærer ikke almindelig prøvelse ved danske domstole.

2002. I alle andre tilfælde afgøres en tvist mellem Landsstyret og rettighedshaveren, der udspringer af tilladelsen, endeligt af en voldgiftsret i henhold til punkt 2003-2006.”³⁶ (fremhævet her)

57. Det er dermed alene Naalakkersuisut og GMAS, der overhovedet meningsfuldt potentielt kan være parter til den tvistløsningsklausul, GMAS har påberåbt sig i denne sag. Dette har været tilfældet i al den tid, GMAS har haft en efterforskningstilladelse i Grønland. De indklagede danske myndigheder kan derfor ikke være part i denne voldgiftssag.

6.4 De indklagede danske myndigheder kan ikke på andet grundlag inddrages i voldgiftssagen

58. GMAS har gjort gældende, at de indklagede danske myndigheder skulle have indgået en voldgiftsaftale med GMAS og være forpligtet af tvistløsningsklausulen mellem GMAS og Naalakkersuisut, da de indklagede danske myndigheder angiveligt stiltiende skulle have accepteret at være forpligtet af GMAS' efterforskningstilladelse nr. 2010/02 (eller nr. 2005/28) (afsnit 6.4.1) og skulle være bundet som

³³ RL-130: Inatsisartutlov nr. 7 af 7. december 2009

³⁴ R-3: Standardvilkår for efterforskningstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 16. november 1998, § 20

³⁵ R-1: Standardvilkår for efterforskningstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 25. juni 2013

³⁶ R-1: Standardvilkår for efterforskningstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 25. juni 2013, § 20

tredjepartbegunstiget af efterforskningstilladelse nr. 2010/02 (eller nr. 2005/28) ([afsnit 6.4.2](#)), samt på baggrund af principper om retsfortabende passivitet og loyalitet ([afsnit 6.4.3](#)).

59. Ingen af disse synspunkter kan have den retsfølge, at de indklagede danske myndigheder kan inddrages som part i voldgiftssagen. Det er således det klare udgangspunkt, at det alene er parter, som har indgået en tvistløsningsklausul, der kan påberåbe sig eller blive bundet af denne, jf. afsnit 6.2, ligesom der efter retspraksis skal være endog ganske særlige omstændigheder til stede, førend en tvist kan voldgiftsbehandles, når parter ikke eksplicit har aftalt dette.³⁷ Der er ingen sådanne ganske særlige omstændigheder til stede, og de af GMAS anførte synspunkter kan ikke udgøre sådanne ganske særlige omstændigheder.

6.4.1 Hverken de indklagede danske myndigheder eller andre danske myndigheder har stiltiende accepteret at være forpligtet af tvistløsningsklausulen

60. Det bestrides, at de indklagede danske myndigheder eller andre danske myndigheder i øvrigt stiltiende skulle have accepteret at være forpligtet af GMAS' efterforskningstilladelse nr. 2010/02 eller tvistløsningsklausulen heri. Hverken de indklagede danske myndigheder eller andre danske myndigheder har med nogen handlemåde givet GMAS nogen berettiget anledning til at tro, at de indklagede danske myndigheder var eller ønskede at være forpligtet af efterforskningstilladelse nr. 2010/02 eller dennes tvistløsningsklausul. Dette så meget desto mere eftersom hverken de indklagede danske myndigheder eller nogen anden dansk myndighed har meddelt eller underskrevet tilladelsen, eftersom hverken de indklagede danske myndigheder eller nogen andre danske myndigheder er nævnt i tvistløsningsklausulen, og eftersom hverken de indklagede danske myndigheder eller nogen andre danske myndigheder i øvrigt har kompetence til at meddele efterforsknings- eller udnyttelsestilladelser.
61. Som der vil blive redegjort nærmere for nedenfor, har de indklagede danske myndigheder ikke på nogen måde stiltiende eller i øvrigt accepteret at være forpligtet af efterforskningstilladelse nr. 2010/02. Hverken ved at danske institutioner, myndigheder eller regelsæt er omtalt i standardvilkårene ([afsnit 6.4.1.1](#)), ved at GMAS har været i kontakt med danske institutioner og myndigheder i forbindelse med GMAS' efterforskningsaktiviteter ([afsnit 6.4.1.2](#)) ved at bidrage til at udfærdige regelsættet for eksport af uran ([afsnit 6.4.1.3](#)), eller ved at Grønland angiveligt skulle have overvejet, om Danmark ville skulle have underskrevet vilkårene om eksport af uran i en eventuel udnyttelsestilladelse ([afsnit 6.4.1.4](#)). Alle disse forhold er da også helt irrelevante i forhold til, om de indklagede danske myndigheder dispositivt skulle have tiltrådt efterforskningstilladelse nr. 2010/02's (eller nr. 2005/28) voldgiftsklausul.

³⁷ Se bl.a. RL-206: T:BB 2000.450, RL-207: UFR 2013.3044Ø, RL-173: UFR 2014.1424H, RL-208: T:BB 2018.905 og RL-209: T:BB 2019.351.

6.4.1.1 Omtalen af danske myndigheder i standardvilkårene er uden betydning

62. GMAS har anført, at de indklagede danske myndigheder er ”*a party in all but name*” i alle efterforskningstilladelser, der er meddelt på baggrund af standardvilkårene af henholdsvis 16. november 1998³⁸ og 25. juni 2013,³⁹ da disse standardvilkår angiveligt skulle medføre rettigheder og forpligtelser for den danske regering.⁴⁰ Dette er ikke tilfældet.
63. Til støtte for dette synspunkt har GMAS henvist til, at det følger af standardvilkårene, at:⁴¹
- 1) De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (herefter ”GEUS”) kortlægger, beregner og fastsætter størrelsen af licensområdet, jf. standardvilkårenes pkt. 203 og 209.⁴²
 - 2) Udenrigsministeriet har mulighed for at indsamle geologisk materiale i licensområdet i henhold til bekendtgørelse nr. 39 af 22. februar 1967 om rejser til og i Grønland, jf. standardvilkårenes pkt. 503.⁴³
 - 3) Licenshaveren så vidt muligt skal bruge grønlandsk eller dansk arbejdskraft, jf. standardvilkårenes pkt. 1301.⁴⁴
 - 4) Hvis licenshaveren har hjemsted i Danmark, skal beskatningen ske i henhold til den til enhver tid gældende grønlandske og danske lovgivning, jf. standardvilkårenes pkt. 1408, a).⁴⁵
 - 5) Licenshaveren er ansvarlig for skader, der forvoldes ved den af tilladelsen omfattende virksomhed, efter lovgivningen og dansk rets almindelige erstatningsregler, jf. standardvilkårenes pkt. 1701.⁴⁶
64. Med andre ord skulle det forhold, at de indklagede danske myndigheder eller danske myndigheder m.v. er omtalt i efterforskningstilladelse nr. 2010/02’s standardvilkår, kunne føre til, at de indklagede danske myndigheder skulle blive bundet af klausulen. Synspunktet er uden juridisk støtte og må afvises. Såfremt dette skulle lægges til grund, ville det betyde, at Naalakkersuisut (og vel enhver anden entitet) ville

³⁸ R-3: Standardvilkår for efterforskningstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 16. november 1998

³⁹ R-1: Standardvilkår for efterforskningstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 25. juni 2013

⁴⁰ Se GMAS’ klageskrift af 19. juli 2023, pkt. 1738

⁴¹ Se GMAS’ klageskrift af 19. juli 2023, pkt. 1736

⁴² R-1: Standardvilkår for efterforskningstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 25. juni 2013, pkt. 203 og 209

⁴³ R-1: Standardvilkår for efterforskningstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 25. juni 2013, pkt. 503

⁴⁴ R-1: Standardvilkår for efterforskningstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 25. juni 2013, pkt. 1301

⁴⁵ R-1: Standardvilkår for efterforskningstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 25. juni 2013, pkt. 1408, a)

⁴⁶ R-1: Standardvilkår for efterforskningstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 25. juni 2013, pkt. 1701

kunne binde tredjeparter blot ved at omtale dem i dokumenter, hvori der findes en voldgiftsklausul. Dette ville gøre partsautonomien illusorisk. Det er ikke udtryk for gældende dansk eller i øvrigt grønlandsk ret.

65. Det bestrides da også, at bestemmelserne i standardvilkårene skulle kunne medføre, at de indklagede danske myndigheder eller andre danske myndigheder havde eller har særlige rettigheder og forpligtelser under efterforskningsstilladelse nr. 2010/02, og da slet ikke rettigheder og forpligtelser, der kan medføre, at de indklagede danske myndigheder skulle være forpligtet af tvistløsningsklausulen mellem GMAS og Naalakkersuisut.
66. Om den første påberåbte grund angående pkt. 203 og 209 i standardvilkårene⁴⁷ bemærkes det, at GEUS blev til i 1995, da de to institutioner Grønlands Geologiske Undersøgelse (herefter ”GGU”) og Danmarks Geologiske Undersøgelse (herefter ”DGU”) fusionerede. GEUS er en selvstændig og uafhængig forskningsinstitution under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, jf. også § 1 i lov nr. 536 af 6. juni 2007 om De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (herefter ”loven om GEUS”).⁴⁸ Allerede fordi GEUS er en selvstændig og uafhængig forskningsinstitution og ikke kan pådrage de indklagede danske myndigheder forpligtelser, er de indklagede danske myndigheder ikke forpligtet af GMAS’ efterforskningsstilladelse nr. 2010/02 som følge af, at GEUS skal kortlægge, beregne og fastsætte størrelsen af licensområdet.
67. Hertil kommer, at GEUS i hele perioden, hvor GMAS har haft en efterforskningsstilladelse, har virket som geofaglig rådgiver for Grønland og ikke for de indklagede danske myndigheder. Det følger således af § 3, stk. 1, i loven om GEUS, at GEUS yder geologisk rådgivning til offentlige myndigheder i natur-, miljø-, energi- og råstofmæssige spørgsmål og deltager i udførelsen af myndighedsopgaver inden for disse områder.⁴⁹
68. Af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, jf. lovforslag nr. 156 af 8. februar 2007 om GEUS, følger det bl.a., at GEUS bistår Grønland med geofaglig rådgivning i forbindelse med myndighedsbehandling af efterforsknings- og udnyttelsestilladelser:

”GEUS er forpligtet til at virke som geofaglig rådgiver for en række offentlige myndigheder. [...]

⁴⁷ R-1: Standardvilkår for efterforskningsstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 25. juni 2013, pkt. 203 og 209, og R-3: Standardvilkår for efterforskningsstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 16. november 1998, pkt. 203 og 209

⁴⁸ RL-210: Lov nr. 536 af 6. juni 2007 om De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (loven om GEUS), § 1

⁴⁹ RL-210: Lov nr. 536 af 6. juni 2007 om De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (loven om GEUS), § 3, stk. 1

Tilsvarende er GEUS forpligtet til at virke som geofaglig rådgiver for Grønlands Hjemmestyre på råstofområdet, blandt andet i forbindelse med myndighedsbehandling af efterforsknings- og udnyttelsestilladelser.

[...] GEUS deltager desuden i løsningen af myndighedsopgaver, primært ved at bistå Energi- styrelsen og Grønlands Hjemmestyres Råstofdirektorat med geofaglig rådgivning i forbindelse med vurdering af efterforsknings- og udnyttelsestilladelser.⁵⁰ (fremhævet her)

69. Efter Grønlands Selvstyres hjemtagelse af råstofområdet den 1. januar 2010 har Danmark mod betaling stillet GEUS' ydelser til rådighed for selvstyret. Det følger således af selvstyrelovens § 9, stk. 1, at ved Grønlands Selvstyres hjemtagelse af råstofområdet sikrer regeringen, at der mod betaling ydes rådgivning og anden opgavevaretagelse til brug for selvstyrets varetagelse af råstofområdet. Efter bestemmelsens stk. 2, indgår Naalakkersuisut og regeringen med virkning fra Grønlands Selvstyres hjemtagelse af råstofområdets aftale om de i stk. 1 nævnte ydelser.
70. Af de specielle bemærkninger til bestemmelsen følger det, jf. lovforslag nr. 128 af 5. februar 2009 om Grønlands Selvstyre, at:

"Råstofområdet er i dag præget af et omfattende samarbejde mellem grønlandske og danske myndigheder. Ved en grønlandsk overtagelse af råstofområdet efter § 2 må selvstyret umiddelbart efter overtagelsen forventes at have behov for, at samarbejdet med danske institutioner på det administrative og forskningsmæssige niveau kan fortsætte.

Med bestemmelsens stk. 1. foreslås det, at regeringen skal sikre, at Grønlands Selvstyre mod betaling fortsat kan have adgang til rådgivning og anden opgavevaretagelse ved administrationen af området. Der tænkes her på opgaver, som hidtil har været udført af de danske forskningsinstitutioner GEUS og DMU [nu DCE] (fra den 1. januar 2007 en del af Aarhus Universitet). Opgaverne beskrives nærmere i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen stiller krav om, at regeringen – som led i den beskrevne aftale – mod betaling stiller de pågældende ydelser til rådighed for selvstyret.⁵¹ (fremhævet her)

71. Det forhold, at Danmark mod betaling stiller ydelser fra en selvstændig og uafhængig forskningsinstitution til rådighed for Grønland i forbindelse med bl.a. efterforskningstilladelser, medfører selvsagt ikke, at de indklagede danske myndigheder er part i tvistløsningsklausulen i standardvilkårene. Det kan heller

⁵⁰ RL-211: Lovforslag nr. 156 af 8. februar 2007 om De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland, de specielle bemærkninger til § 3

⁵¹ RL-212: Lovforslag nr. 128 af 5. februar 2009 om Grønlands Selvstyre (uddrag), de specielle bemærkninger til § 9

ikke på nogen måde udgøre nogen – end ikke delvis – begrundelse for, at de indklagede danske myndigheder på nogen måde skulle have (stiltiende) tiltrådt voldgiftsklausulen.

72. I forhold til den anden påberåbte grund angående pkt. 503 i standardvilkårene,⁵² som GMAS har henvist til, og som angår indsamling af geologisk materiale, skal det fremhæves, at bekendtgørelse nr. 39 af 22. februar 1967 om rejser til og i Grønland ("rejsebekendtgørelsen")⁵³ blev ophævet ved bekendtgørelse nr. 1280 af 7. december 2006 om adgang til og vilkår for færdsel i visse dele af Grønland, jf. bekendtgørelsens § 19, stk. 2.⁵⁴ Allerede af den grund har standardvilkårenes § 503 ingen betydning for vurderingen af, om de indklagede danske myndigheder er aftalepart til GMAS' efterforskningsstilladelse nr. 2010/02 eller i øvrigt omfattet af tvistløsningsklausulen mellem GMAS og Naalakkersuisut. Selv hvis dette ikke havde været tilfældet, ville en adgang for Udenrigsministeriet til at indsamle geologisk materiale i licensområdet ikke kunne begrunde, at de indklagede danske myndigheder skulle blive omfattet af en voldgiftsklausul. Heller ikke dette kan altså på nogen måde udgøre nogen – end ikke delvis – begrundelse for, at de indklagede danske myndigheder på nogen måde skulle have (stiltiende) tiltrådt voldgiftsklausulen.
73. I forhold til den tredje påberåbte grund angående pkt. 1301 i standardvilkårene,⁵⁵ som vedrører brugen af dansk arbejdskraft, bemærkes det, at vilkåret er en udmøntning af § 9, stk. 1, i den dagældende råstoflov. Af bestemmelsen fulgte det, at det i en efterforskningsstilladelse:

"[...] kan fastsættes, i hvilket omfang der ved antagelse af arbejdskraft skal beskæftiges grønlandsk eller dansk arbejdskraft i øvrigt. I det omfang det er nødvendigt til virksomheden, kan rettighedshaveren dog antage personale fra udlandet, når tilsvarende kvalificeret arbejdskraft ikke findes eller er disponibel i Grønland eller Danmark."⁵⁶ (fremhævet her)

74. Af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, jf. lovforslag nr. 185 af 2. maj 1991 om mineralske råstoffer m.v. i Grønland (råstofloven) følger det, at:

"Efter denne praksis er arbejdspladser omfattet af denne bestemmelse i første række søgt besat med grønlandsk arbejdskraft og eventuelt derefter med dansk arbejdskraft."⁵⁷

⁵² R-1: Standardvilkår for efterforskningsstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 25. juni 2013, pkt. 503, og R-3: Standardvilkår for efterforskningsstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. Kulbrinter) af 16. november 1998, pkt. 503

⁵³ RL-213: Bekendtgørelse nr. 39 af 22. februar 1967 om rejser til og i Grønland ("rejsebekendtgørelsen")

⁵⁴ RL-214: Bekendtgørelse nr. 1280 af 7. december 2006 om adgang til og vilkår for færdsel i visse dele af Grønland

⁵⁵ R-1: Standardvilkår for efterforskningsstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 25. juni 2013, pkt. 1301, og R-3: Standardvilkår for efterforskningsstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 16. november 1998, pkt. 1301

⁵⁶ RL-16: Lovbekendtgørelse nr. 368 af 18. juni 1998 om mineralske råstoffer i Grønland § 9, stk. 1

⁵⁷ C-105: Lovforslag nr. 185 af 2. maj 1991 om mineralske råstoffer m.v. i Grønland, de specielle bemærkninger til § 9

75. Det forhold, at en licenshaver i anden række i videst muligt omfang skal søge arbejdspladser besat med dansk arbejdskraft, medfører ikke, at de indklagede danske myndigheder er aftalepart til efterforsknings-tilladelsen eller tvistløsningsklausulen heri. Vilkåret skaber da heller ikke nogen egentlige rettigheder eller forpligtelser for de indklagede danske myndigheder. Det bemærkes endvidere, at den nugældende råstoflov ikke fastsætter krav om brug af dansk arbejdskraft. Af lovens § 18, stk. 1, følger det således alene, at det i en efterforskningstilladelse skal fastsættes, i hvilket omfang rettighedshaveren skal anvende grønlandsk arbejdskraft.⁵⁸ Heller ikke dette kan altså på nogen måde udgøre en – end ikke delvis – begrundelse for, at de indklagede danske myndigheder på nogen måde skulle have (stiltiende) tiltrådt voldgiftsklausulen.
76. I forhold til den fjerde påberåbte grund angående pkt. 1408 a) i standardvilkårene⁵⁹ skal det bemærkes, at heller ikke dette forhold kan binde de indklagede danske myndigheder til at være part i en voldgiftssag. Herudover bemærkes det, at GMAS har hjemsted i Grønland, og det dermed også er uden betydning, at GMAS ville være underlagt dansk skattelovgivning, såfremt GMAS havde hjemsted i Danmark. Hertil kommer, at det forhold, at indtægter, som et selskab med hjemsted i Danmark måtte få fra et aftaleforhold, ville være underlagt dansk skattelovgivning, ikke kan medføre, at en dansk myndighed skulle være part i den pågældende aftale. Et sådant synspunkt vil i yderste konsekvens medføre, at de danske skattemyndigheder ville være part i alle aftaler, hvor en eller flere parter var dansk skattesubjekt. Heller ikke dette kan altså på nogen måde udgøre nogen – end ikke delvis – begrundelse for, at de indklagede danske myndigheder på nogen måde skulle have (stiltiende) tiltrådt voldgiftsklausulen.
77. Tilsvarende gør sig gældende i forhold til den femte og sidste grund angående pkt. 1701 i standardvilkårene.⁶⁰ Den omstændighed, at licenshaveren er underlagt dansk rets almindelige erstatningsregler, gør selvsagt ikke, at de indklagede danske myndigheder kan være part i denne voldgiftssag. I så fald ville de indklagede danske myndigheder da også være part i de fleste erstatningssager, som er underlagt dansk erstatningsret. Heller ikke dette kan altså på nogen måde udgøre nogen – end ikke delvis – begrundelse for, at de indklagede danske myndigheder på nogen måde skulle have (stiltiende) tiltrådt voldgiftsklausulen.
78. Samlet set kan de ovennævnte vilkår ikke medføre, at de indklagede danske myndigheder skulle være part i tvistløsningsklausulen i GMAS' efterforskningstilladelse. Hertil kommer, at ingen af vilkårene medfører nogen rettigheder og forpligtelser for danske ministerier eller myndigheder, herunder de

⁵⁸ RL-130: Inatsisartutlov nr. 7 af 7. december 2009 om mineralske råstoffer og aktiviteter af betydning herfor, § 18, stk. 1

⁵⁹ R-1: Standardvilkår for efterforskningstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 25. juni 2013, pkt. 1408 a), og R-3: Standardvilkår for efterforskningstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. Kulbrinter) af 16. november 1998, pkt. 1408 a)

⁶⁰ R-1: Standardvilkår for efterforskningstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 25. juni 2013, pkt. 1701, og R-3: Standardvilkår for efterforskningstilladelser vedrørende mineralske råstoffer (ekskl. kulbrinter) af 16. november 1998, pkt. 1701

indklagede danske myndigheder, eller i øvrigt har givet GMAS anledning til at tro, at de indklagede danske myndigheder skulle være part i tvistløsningsklausulen.

6.4.1.2 Det forhold, at GMAS undervejs har været i kontakt med danske myndigheder, er uden betydning

79. GMAS har gjort gældende, at de indklagede danske myndigheder skulle være part i sagen, da GMAS i forbindelse med udførelsen af efterforskningsaktiviteter løbende skulle have været i kontakt med en lang række danske myndigheder, herunder GEUS, DCE, Søfartsstyrelsen, Beredskabsstyrelsen, Arbejdstilsynet, Lægemedelstyrelsen og DTU, og da Råstofdirektoratet var sekretariat for Fællesrådet indtil dets nedlæggelse i 2009.⁶¹
80. Det bestrides, at dette skulle kunne medføre, at de indklagede danske myndigheder er part i sagen.
81. Som anført ovenfor i pkt. 69 har Grønlands Selvstyre retskrav på, at der indgås aftaler om rådgivning og anden opgavevaretagelse fra bl.a. GEUS og DCE mod betaling. Særligt om DCE følger det endvidere af § 1, i lov nr. 474 af 12. juni 2009 om forskellige forhold i forbindelse med Grønlands Selvstyre, at ministeren for videnskab, teknologi og udvikling ved Grønlands Selvstyres hjemtagelse af råstofområdet kan pålægge universiteter, der hidtil har udført opgaver på området efter universitetslovens § 2, stk. 4, at fortsætte hermed mod betaling.⁶² Bestemmelsen forpligter således DCE til – ligesom GEUS – mod betaling – og uden nogen involvering af de indklagede danske myndigheder eller andre danske myndigheder – at bistå Naalakkersuisut.
82. GMAS har anført, at Søfartsstyrelsen skulle have rådgivet GMAS i forbindelse med udarbejdelsen af ”Maritime Safety Study”.⁶³ Det skyldes imidlertid, at området for sikkerhed til søs ikke er hjemtaget på nuværende tidspunkt. Under alle omstændigheder kan det forhold, at en dansk myndighed har vejledt et selskab om overholdelse af gældende ret, ikke medføre, at de indklagede danske myndigheder er part i en efterforskningstilladelse eller voldgiftsklausul.
83. Videre har GMAS anført, at Arbejdstilsynet i Grønland er ansvarlig for reglerne for sundhed og sikkerhed i regi af GMAS’ efterforskningstilladelse.⁶⁴ Området for arbejdsmiljø er ikke hjemtaget på nuværende tidspunkt,⁶⁵ hvorfor Arbejdstilsynet i Grønland som ressortmyndighed er ansvarlig for at sikre, at reglerne i bekendtgørelse nr. 1099 af 28. juni 2022 om ioniserende stråling og arbejdsmiljø i Grønland

⁶¹ Se GMAS’ klageskrift af 19. juli 2023, pkt. 12 og pkt. 1749 - 1750

⁶² RL-215: Lov nr. 474 af 12. juni 2009 om forskellige forhold i forbindelse med Grønlands Selvstyre, § 1

⁶³ Se GMAS’ klageskrift af 19. juli 2023, pkt. 1750

⁶⁴ Se GMAS’ klageskrift af 19. juli 2023, pkt. 1750(h)

⁶⁵ RL-14: Lov nr. 473 af 12. juni 2009 om Grønlands Selvstyre, bilag, liste 2, nr. 27

overholdes.⁶⁶ At GMAS skal overholde arbejdsmiljølovgivningen kan dog ikke medføre, at de indklagede danske myndigheder er part til GMAS' efterforskningstilladelse eller voldgiftsklausulen.

84. Ligeledes kan det forhold, at repræsentanter fra DTU angiveligt deltog i workshops i juni 2014, og at lægemiddelstyrelsen angiveligt deltog i workshops i juni 2014 og i møder med IAEA's generaldirektør i maj 2017, ikke ændre på, at Grønland har den lovgivende og udøvende magt på råstofområdet.⁶⁷ At Råstofdirektoratet indtil nedlæggelsen i 2009 af Fællesrådet vedrørende råstoffer i Grønland også fungerede som sekretariat for Fællesrådet, medfører selvsagt heller ikke, at enhver handling foretaget af råstofmyndighederne også skal anses som foretaget på vegne af de indklagede danske myndigheder, eller at dette skulle betyde, at de indklagede danske myndigheder er part til GMAS' efterforskningstilladelse eller voldgiftsklausulen.

6.4.1.3 *Udenrigsministeriets bidrag til udfærdigelse af det retlige grundlag for eksport af uran er uden betydning*

85. GMAS har gjort gældende, at de indklagede danske myndigheder skulle være part i sagen, da Udenrigsministeriet, det Udenrigspolitiske Nævn og Beredskabsstyrelsen har været involveret i udarbejdelse af lovgrundlaget for eksport af uran, efter Grønland ophævede nultolerancepolitikken.⁶⁸
86. Den omstændighed, at Udenrigsministeriet og Grønland i fællesskab udarbejdede og vedtog regler om eksport af uran, kan ikke medføre, at de indklagede danske myndigheder eller andre danske ministerier eller myndigheder skulle være omfattet af tvistløsningsklausulen i sagen. Lovgivningsarbejde udført af den lovgivende forsamling kan ikke i sig selv begrunde en forpligtelse for de indklagede danske myndigheder til at voldgive en tvist. Den danske lovgivende magt har udarbejdet reglerne om eksport af råstoffer med dobbelt anvendelse, da dette angår rigets sikkerhedspolitik, og dette område ikke er hjemtaget af selvstyret. Der er ingen støtte i hverken lovgivningen på dette område eller forarbejderne hertil for, at de indklagede danske myndigheder skulle være bundet af GMAS' efterforskningstilladelse, som jo i øvrigt blev meddelt forud for påbegyndelsen af udarbejdelsen af denne lovgivning.
87. På baggrund af det grønlandske ønske om at ophæve nultolerancepolitikken blev der i foråret 2013 nedsat en arbejdsgruppe til belysning af konsekvenserne af udvinding og eksport af uran. Formålet med arbejdsgruppen var at belyse relevante udenrigs- og sikkerhedspolitiske, statsfinansielle, juridiske og eventuelle opgavemæssige konsekvenser af en ophævelse af nultolerancepolitikken og den deraf følgende mulighed for at udvinde og eksportere uran. Da Udenrigsministeriet er ressortansvarlig myndighed for sikkerhedskontrol i Kongeriget Danmark og dermed også er ansvarlig for efterlevelse af Kongeriget Danmarks

⁶⁶ CL-170: Bekendtgørelse nr. 1099 af 28. juni 2022 om ioniserende stråling og arbejdsmiljø i Grønland

⁶⁷ Se GMAS' klageskrift af 19. juli 2023, pkt. 1750(i) og (k)

⁶⁸ Se GMAS' klageskrift af 19. juli 2023, pkt. 1751 – 1760

internationale sikkerhedsforpligtelser, blev Udenrigsministeriet udpeget som formand for Arbejdsgruppen.⁶⁹

88. Arbejdsgruppen afgav i oktober 2013 rapport om udvinding og eksport af uran (herefter ”uranrapporten”). Af rapporten fremgår det bl.a.:

”Behovet for en redegørelse er bl.a. begrundet i, at Grønlands Selvstyre med virkning fra den 1. januar 2010 overtog råstofområdet og dermed har den lovgivning og udøvende magt inden for området, samt at udvinding og eksport af uran har udenrigs-, forsvars- og sikkerheds-politiske implikationer. [...]

Rapporten viser, at der er flere relevante, internationale konventioner, som Grønland ikke i øjeblikket er omfattet af. Rapporten peger videre på, at der er et særligt behov for vurdering af yderligere lovgivningsmæssig og anden regulering og etablering af administrative systemer for at sikre efterlevelse af det Internationale Atomenergiagenturs (IAEA) i forhold til Grønland, samt etablering af et eksportkontrollsystem, der kan omfatte eksport af uran fra Grønland.”⁷⁰ (fremhævet her)

89. Den 24. oktober 2013 vedtog Inatsisartut principbeslutningen om at ophæve nultolerancepolitikken, og der blev etableret en proces for Danmark og Grønlands videre arbejde med at implementere uranrapportens anbefalinger.⁷¹ Der er dermed ikke tale om, at Danmark sanktionerede (”sanctioned”) principbeslutningen, sådan som GMAS har anført i klageskriftets pkt. 1755.
90. Den ovenfor omtalte proces resulterede i lov nr. 616 af 8. juni 2016 om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse og lov nr. 621 af 8. juni 2016 for Grønland om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleart materiale.⁷²
91. Det følger af § 1 i lov nr. 616 af 8. juni 2016 om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse, at formålet med loven er at sikre, at produkter med dobbelt anvendelse ikke anvendes til kritiske formål, og at Kongeriget Danmark overholder sine internationale forpligtelser i forbindelse med eksport af produkter med dobbelt anvendelse fra Grønland.⁷³

⁶⁹ RL-217: Kommissorium for arbejdsgruppen vedr. konsekvenserne af en evt. beslutning om ophævelse af nultolerancepolitikken og muligheden for udvinding og eksport af uran og andre radioaktive stoffer, s. 2

⁷⁰ RL-218: Rapport om udvinding og eksport af uran fra oktober 2013 (”uranrapporten”) (uddrag), s. 6

⁷¹ RL-219: Lovforslag nr. 158 af 30. marts 2016 om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse, pkt. 3.1

⁷² CL-167: Lov nr. 616 af 8. juni 2016 om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse og CL-168: Lov nr. 621 af 8. juni 2016 for Grønland om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleart materiale

⁷³ CL-167: Lov nr. 616 af 8. juni 2016 om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse, § 1

92. Af de almindelige bemærkninger, jf. pkt. 3.1 i lovforslag nr. 158 af 30. marts 2016 om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse, følger det udtrykkeligt, at det alene er Grønland, som har kompetence til at ophæve nultolerancepolitikken:

”Grønland har kompetencen til at ophæve nul-tolerancepolitikken, men udvinding og eksport af uran og andre radioaktive stoffer vil berøre Kongeriget Danmarks udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitik og er derfor et anliggende, som hører under rigsmyndighederne.”⁷⁴

93. Uddybende herom blev det i besvarelsen af spørgsmål 4 ad lovforslag nr. 158 af 30. marts 2016 om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse bl.a. anført, at:

”Lovforslaget ændrer ikke på Naalakkersuisuts mulighed for efter råstofloven bl.a. at give tilladelse til udnyttelse af råstoffer i Grønland.”⁷⁵

94. Ligeledes blev det i besvarelsen af spørgsmål 5 til lovforslag nr. 155 af 30. marts 2016 om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleart materiale anført, at:

”Det er Grønlands egen beslutning om man ønsker at udvinde uran eller andre råstoffer. Det blander hverken IAEA, EU eller NATO sig i. Det der er afgørende for Kongerigets internationale relationer er, at de internationale ikke-spredningsforpligtelser efterleves. Det er netop overholdelse af Kongerigets Danmarks internationale ikke-spredningsforpligtelser, der sikres med L 155 og L 158.”⁷⁶ (fremhævet her)

95. Endvidere blev det i svar på spørgsmål 16 til lovforslag nr. 155 af 30. marts 2016 om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleart materiale bl.a. anført, at:

”[...] Således omfatter lovforslagene L 155 og L 158 kun de udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitiske aspekter af uranudnyttelse og eksport af produkter og teknologi, der kan anvendes til masseødelæggelsesvåben, der er rigsansliggende.”⁷⁷

96. Det danske bidrag til udfærdigelsen af regelgrundlaget for eksport af uran er dermed alene udtryk for ansvarsfordelingen mellem Danmark og Grønland, hvorefter alene Grønland har kompetencen til at

⁷⁴ RL-219: Lovforslag nr. 158 af 30. marts 2016 om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse, pkt. 3.1

⁷⁵ RL-221: Svar på spørgsmål 4 ad lovforslag nr. 158 af 30. marts 2016 om kontrol med eksport af produkter med dobbelt anvendelse, s. 2

⁷⁶ RL-222: Svar på spørgsmål 5 til lovforslag nr. 155 af 30. marts 2016 om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleart materiale, s. 1

⁷⁷ RL-125: Svar på spørgsmål 16 til lovforslag nr. 155 af 30. marts 2016 om kontrol med den fredelige udnyttelse af nukleart materiale, s. 2

beslutte, om der skal udvindes uran, og om en licenshaver skal tildeles en efterforsknings- eller udnyttelsestilladelse, mens Danmark alene er involveret, i det omfang disse beslutninger har sikkerhedspolitiske aspekter, da dette område ikke er hjemtaget.

97. Sammenfattende bemærkes det således, at hverken de indklagede danske myndigheder eller andre danske ministerier eller myndigheder i øvrigt som følge af lovgivningsarbejdet med regelgrundlaget for uraneksport kan være part til GMAS' efterforskningstilladelse, og tvistløsningsklausulen heri.

6.4.1.4 Det er ikke godtgjort, at de indklagede danske myndigheder eller andre danske myndigheder skulle have været medunderskriver af udnyttelsestilladelsen, ligesom dette i øvrigt er uden betydning

98. Det forhold, at GMAS og Naalakkersuisut på en workshop i oktober 2013, som hverken de indklagede danske myndigheder eller andre danske ministerier eller myndigheder deltog i, angiveligt overvejede, om Danmark skulle godkende og underskrive de vilkår i en eventuel udnyttelsestilladelse, som angik eksport af uran, er uden betydning.⁷⁸ Hverken GMAS eller Naalakkersuisut har således haft nogen bemyndigelse til at binde Danmark til en sådan udnyttelsestilladelse.

99. Hertil kommer at allerede fordi overvejelserne angiveligt angik en eventuel udnyttelsestilladelse, og tvistløsningsklausulen efter dennes ordlyd alene omfatter tvister, der udspringer af efterforskningstilladelsen, er dette uden betydning. En efterforskningstilladelse og en udnyttelsestilladelse er to forskellige forvaltningsakter. Den omstændighed, at GMAS og Naalakkersuisut angiveligt overvejede, om Danmark skulle underskrive en eventuel *udnyttelsestilladelse*, kan heller ikke af den grund medføre, at de indklagede danske myndigheder skulle være forpligtet af *efterforskningstilladelsen*.

100. Hertil kommer at det alene og angiveligt var en overvejelse, og at Danmark ifølge GMAS' og Naalakkersuisuts angivelige overvejelser alene skulle have været involveret for så vidt angik vilkårene om eksport af uran, da dette ikke er et hjemtaget område, jf. afsnit 6.4.1.3 ovenfor.

101. I den forbindelse skal det bemærkes, at ICC Case no. 15113 fra 2017,⁷⁹ udover ikke at angå dansk ret, ikke er relevant i denne sag, da de indklagede danske myndigheder netop ikke har underskrevet GMAS' efterforskningstilladelse. Voldgiftsretten fandt i den pågældende sag, at en stat, som ikke var nævnt som part i den omtvistede aftale om udnyttelse af jernmalm, var forpligtet af tvistløsningsklausulen.

102. Sagen adskiller sig dog på nogle helt centrale punkter fra denne sag. I modsætning til de indklagede danske myndigheder i denne sag havde staten i sagen ICC Case no. 15113 således underskrevet og

⁷⁸ Se GMAS' klageskrift af 19. juli 2023, pkt. 1761 - 1763

⁷⁹ CL-262: ICC Case no. 15113 fra 2007

godkendt den omtvistede aftale, ligesom staten havde opført sig som part i aftalen. Dette var bl.a. kommet til udtryk ved, at staten havde spillet en afgørende rolle i beslutningen om ophævelse af aftalen, ligesom staten løbende havde instrueret den ene part og deltaget i partens beslutningsproces. De indklagede danske myndigheder har ikke underskrevet GMAS' efterforskningstilladelse, ligesom de indklagede danske myndigheder hverken har været involveret i Grønlands beslutning om at ophæve multolerancepolitikken eller beslutningen om afslag på meddelelse af en udnyttelsestilladelse til GMAS. De indklagede danske myndigheder har i øvrigt heller ikke kompetence hertil.

6.4.2 De indklagede danske myndigheders eventuelle indirekte økonomiske "gevinst" fra en udnyttelsestilladelse medfører ikke, at de indklagede danske myndigheder som tredjepartbegunstiget er part i sagen

103. GMAS har gjort gældende, at de indklagede danske myndigheder er bundet af GMAS' efterforskningstilladelse og tvistløsningsklausulen heri, da Danmark kan blive begunstiget økonomisk, såfremt GMAS tildeles en udnyttelsestilladelse.⁸⁰
104. Allerede fordi en tredjemand efter dansk ret ikke er eller bliver part i en voldgiftsklausul, alene fordi tredjemand bliver begunstiget af det grundlag, voldgiftsklausulen indgår i, må dette synspunkt afvises. Der findes således ingen hjemmel for GMAS' synspunkt.
105. Højesteret har i dommen, optrykt i UfR 2016.2990H, generelt om muligheden for, at tredjemand kan påberåbe sig en aftale indgået mellem to andre parter, udtalt:

*"Højesteret bemærker, at aftaler med vilkår om at tillægge tredjemand rettigheder, i givet fald som udgangspunkt kun kan gøres gældende af aftalens parter, medmindre parterne har bestemt andet, eller der er klare holdepunkter for, at det er et væsentligt formål med aftalen at tillægge tredjemand de pågældende rettigheder."*⁸¹

106. Så meget desto mindre kan tredjeparter ikke tvinges mod deres vilje til at voldgive tvister, hvor de ikke (klart) har indgået nogen voldgiftsklausul med de øvrige parter i tvisten.
107. Hverken Danmark eller de indklagede danske myndigheder er i øvrigt tillagt rettigheder i GMAS' efterforskningstilladelse eller de tilhørende standardvilkår. Det ville da i øvrigt heller ikke kunne føre til, at de indklagede danske myndigheder skulle være bundet af voldgiftsklausulen, hvis Danmark eller de indklagede danske myndigheder havde været det. Der er heller ikke nogen – og slet ikke nogen klare – holdepunkter for, at det var et væsentligt formål med GMAS' efterforskningstilladelse, at Danmark eller

⁸⁰ Se GMAS' klageskrift af 19. juli 2023, pkt. 1743 – 1745 og pkt. 1776 – 1783

⁸¹ RL-129: UfR 2016.2990 H

de indklagede danske myndigheder skulle tillægges rettigheder i forholdet mellem GMAS og Naalakkersuisut, eller at det har været GMAS' eller Naalakkersuisuts intention, at de indklagede danske myndigheder skulle være forpligtet af efterforskningsstilladelsen eller dennes tvistløsningsklausul. Dette ville i øvrigt heller ikke kunne føre til, at de indklagede danske myndigheder skulle være bundet af voldgiftsklausulen. De indklagede danske myndigheder er tværtimod slet ikke omtalt i tvistløsningsklausulen, ligesom de indklagede danske myndigheder ikke har kompetence i forhold til nogen af GMAS' påstande, herunder til at meddele – eller pålægge Naalakkersuisut at meddele – en udnyttelsestilladelse, da det alene er Naalakkersuisut, som har den lovgivende og udøvende magt på råstofområdet.

108. Det forhold, at det følger af selvstyrelovens § 8, stk. 1, at Danmarks tilskud til Grønlands Selvstyre reduceres med et beløb, der svarer til halvdelen af de indtægter, som ligger over 75 mio. kr., hvis der tilfalder Grønlands Selvstyre indtægter fra råstofaktiviteter,⁸² giver heller ikke Danmark eller de indklagede danske myndigheder nogen rettigheder efter GMAS' efterforskningsstilladelse. Selv hvis det gjorde, ville det ikke kunne medføre, at de indklagede danske myndigheder skulle anses som part til eller bundet af voldgiftsklausulen. Ved eventuel uenighed mellem Danmark og Grønland om størrelsen af nedslaget i bloktilskuddet, ville Danmark da heller ikke kunne støtte ret på efterforskningsstilladelse nr. 2010/02. Der er simpelthen intet grundlag for at mene, at de indklagede danske myndigheder på baggrund af denne lovbestemmelse skulle kunne være forpligtet af en tvistløsningsklausul mellem Naalakkersuisut og GMAS. Hertil kommer at Danmark alene ville kunne være blevet "begunstiget", såfremt GMAS faktisk havde fået meddelt en udnyttelsestilladelse, og at denne tvist netop angår, at GMAS har fået afslag på en sådan tilladelse.
109. For god ordens skyld bemærkes det, at de indklagede danske myndigheder heller ikke efter international voldgiftsret (som ikke finder anvendelse på denne sag) ville kunne anses for at være forpligtet af tvistløsningsklausulen som følge af lovbestemmelserne om indtægtsfordelingen mellem Danmark og Grønland. Som Gary Born anfører om international voldgift, skal spørgsmålet afgøres efter den valgte baggrundsret, ligesom det er afgørende, om det har været parternes intention, at tredjeparten kunne påberåbe sig voldgiftsklausulen, og spørgsmålet herom skal afgøres i overensstemmelse med den valgte baggrundsret:

"The parties' intentions regarding a third party beneficiary must be analyzed with the separability presumption in mind. In determining whether a third party is benefitted by an arbitration agreement, the decisive issue is whether the signatories intended to confer that benefit on the third party (i.e. the right to invoke the arbitration agreement). In addition, however, a third party can be bound by an arbitration agreement if it asserts rights that it enjoys by virtue of its status as a third party beneficiary to a contract containing an arbitration agreement; in these instances, the relevant intentions of the signatories will focus on the underlying contractual

⁸² RL-14: Lov nr. 473 af 12. juni 2009 om Grønlands Selvstyre, § 8, stk. 1

rights (as distinguished from the arbitration agreement). Some courts have required that the third party be entitled to, and assert, contractual rights (as distinguished from limitations of liability) under a contract in order to be subject to its arbitration clause.

[...]

*Issus of third party beneficiary status should in principle be governed by the law applicable to the arbitration agreement or (less likely) the law applicable to the underlying contract. That is because the third party beneficiary's status is a question related to interpretation and formation of the arbitration agreement, which should be governed by the same law as other issues of interpretation and formation.*⁸³ (fremhævet her)

110. Der er ikke holdepunkter for, at de indklagede danske myndigheder på noget tidspunkt har ønsket at være bundet af eller part i voldgiftsklausulen, eller at det skulle have været Naalakkersuisut og GMAS' intention, at de indklagede danske myndigheder som følge af indtægtsfordelingen skulle kunne påberåbe sig tvistløsningsklausulen. Dansk ret, som er lex arbitri for denne voldgiftssag, understøtter heller ikke, at de indklagede danske myndigheder med henvisning til indtægtsfordelingen (eller af nogen anden grund) skulle kunne være part i voldgiftssagen.

6.4.3 De indklagede danske myndigheder er ikke forpligtet af efterforskningstilladelsen som følge af principper om retsfortabende passivitet og loyalitetshensyn

111. GMAS har med henvisning til principper om retsfortabende passivitet og generelle og ikke nærmere konkretiserede loyalitetshensyn gjort gældende, at de indklagede danske myndigheder skulle være forpligtede af tvistløsningsklausulen, herunder da efterforskningstilladelse nr. 2005/28 blev meddelt under lov nr. 335 af 6. juni 1991 om mineralske råstoffer i Grønland med senere ændringer, jf. lov nr. 317 af 3. juni 1998,⁸⁴ hvorefter KEFM skulle godkende meddelelsen og overdragelsen af efterforskningstilladelser.⁸⁵ GMAS anbringender i den henseende bestrides. Synspunkterne kan da heller ikke juridisk føre til, at danske myndigheder skulle være part i eller forpligtet af tvistløsningsklausulen.
112. Allerede fordi KEFM (og de øvrige indklagede danske myndigheder) hverken er part i tvistløsningsklausulen, jf. afsnit 6.2 ovenfor, eller på andet grundlag kunne antages at være omfattet af tvistløsningsklausulen, jf. afsnit 6.4.2 og 6.4.3, kan KEFM (og de øvrige indklagede danske myndigheder) ikke have udvist retsfortabende passivitet eller i øvrigt være forpligtet af loyalitetshensyn til en part, KEFM (og de øvrige

⁸³ CL-243: Gary Born, International Commercial Arbitration, 2. udg., 2014, s. 1458 - 1459

⁸⁴ RL-16: Lov nr. 368 af 18. juni 1998 om mineralske råstoffer i Grønland (dagældende råstofflov)

⁸⁵ Se GMAS' klageskrift af 19. juli 2023, pkt. 1746 – 1748, pkt. 1766 – 1775 og pkt. 1784 – 1790

indklagede danske myndigheder) ikke har indgået aftale med eller på nogen måde har givet indtryk af at være i aftale med.

113. Det har hele tiden fremgået af GMAS' efterforskningsstilladelse og dennes standardvilkår, at KEFM (og de øvrige indklagede danske myndigheder) ikke var part heri, ligesom KEFM (og de øvrige indklagede danske myndigheder) – i modsætning til Naalakkersuisut og GMAS – ikke på noget tidspunkt har underskrevet tilladelsen. KEFM (og de øvrige indklagede danske myndigheder) har således heller ikke meddelt efterforskningsstilladelsen eller udarbejdet standardvilkårene og henvist hertil. GMAS har ikke haft nogen anledning til at tro, at KEFM (eller de øvrige indklagede danske myndigheder) skulle være omfattet af tvistløsningsklausulen. KEFM (og de øvrige indklagede danske myndigheder) har allerede af den grund heller ikke haft nogen anledning eller pligt til at oplyse GMAS om, at KEFM (eller de øvrige indklagede danske myndigheder) ikke var forpligtet af voldgiftsklausulen. KEFM (og de øvrige indklagede danske myndigheder) kan dermed heller ikke som følge af retsfortabende passivitet nu være forpligtet af klausulen ved ikke at have tilkendegivet, at KEFM (og de øvrige indklagede danske myndigheder) ikke var forpligtet af klausulen.
114. Et sådant synspunkt er da heller ikke hjemlet i dansk ret, hvor det klare udgangspunkt er, at det alene er parterne til en voldgiftsklausul, som er omfattet heraf. Østre Landsrets dom, optrykt i UfR 2005.8170,⁸⁶ og som GMAS har henvist til, understøtter heller ikke, at de indklagede danske myndigheder skulle være omfattet af voldgiftssagen.
115. Østre Landsrets dom angik en bygherre og en entreprenør, som havde indgået en aftale på baggrund af AB 92 om udførelse af nogle elfordelingsanlægsarbejder. I forbindelse med udførelsen af dette arbejde anmodede bygherren entreprenøren om også at udføre en opgave vedrørende etablering af synkroniseringskabler mellem et nyt turbinegeneratoranlæg og værkets elfordelingsanlæg. Hverken pris eller andre vilkår blev drøftet i forbindelse hermed. Østre Landsret fandt, at en skade opstået i forbindelse med dette arbejde var omfattet af voldgiftsklausulen i AB 92, da:

”På denne baggrund, da denne opgave havde en naturlig sammenhæng med elfordelingsanlægsentreprisen, og da AB 92 blev anvendt ved Kemp & Lauritzens andre arbejder for I/S Amagerforbrændingen, må eller burde det have stået I/S Amagerforbrænding klart, at Kemp & Lauritzen A/S gik ud fra, at der for opgaven skulle gælde de samme vilkår, som I/S Amagerforbrænding havde fastsat i forbindelse med udbuddet af elfordelingsanlægsentreprisen.”⁸⁷

116. Da de indklagede danske myndigheder og GMAS ikke har indgået nogen aftaler, og slet ikke nogen som har en naturlig sammenhæng med GMAS' efterforskningsstilladelse, eller som indeholdt en

⁸⁶ CL-264: UfR 2005.8170

⁸⁷ CL-264: UfR 2005.8170, s. 5

tvistløsningsklausul, er der ingen omstændigheder overhovedet, der kunne gøre, at det skulle have stået de indklagede danske myndigheder klart, at GMAS angiveligt skulle være gået ud fra, at de indklagede danske myndigheder ville være forpligtet af tvistløsningsklausulen i efterforskningstilladelsen.

117. At der netop er det klare udgangspunkt, at parterne eksplicit skal have aftalt, at tvister mellem dem skal voldgiftsbehandles, er også fastslået i retspraksis, jf. bl.a. UfR 2013.3044Ø,⁸⁸ UfR 2014.1424H,⁸⁹ TBB 2018.905⁹⁰ og TBB 2019.351.⁹¹ Højesteret fandt således i dom af 6. februar 2014, optrykt i UfR 2014.1424H,⁹² at der ikke ved henvisning til danske standardbetingelser var indgået aftale om voldgiftsbehandling med et udenlandsk selskab. Ligeledes fandt voldgiftsretten i kendelse af 23. juli 2018, optrykt i TBB 2018.905,⁹³ at det forhold, at parterne tidligere havde vedtaget ABR 89 for deres samarbejde vedrørende ombygningen af en bygning, ikke medførte, at parterne også havde aftalt, at tvister vedrørende ombygningen af en anden bygning skulle voldgiftsbehandles.

6.5 En voldgiftskendelse mod de indklagede danske myndigheder vil blive tilsidesat og/eller nægtet fuldbyrdet

118. Ved sin behandling af sagen bør voldgiftsretten også være tilbageholdende med at tiltage sig nogen kompetence, herunder også en kompetence som i nogen grad måtte være tvivlsom. Såfremt voldgiftsretten måtte tiltage sig nogen kompetence, er det de indklagede danske myndigheders opfattelse, at en voldgiftskendelse i den forbindelse mod de indklagede danske myndigheder vil kunne tilsidesættes og/eller nægtes fuldbyrdet af en dansk domstol. Dette er et forhold, som skal tillægges betydelig vægt, herunder af hensyn til sagens parter og omkostningerne ved sagens førelse (inkl. førelse på ny), og idet tilsidesættelsen af voldgiftskendelser generelt kan svække tilliden til voldgift som tvistløsningsinstrument.
119. Det følger af voldgiftsloven gældende i Danmark § 37, stk. 2, nr. 1, litra c, at en voldgiftskendelse kan tilsidesættes, såfremt voldgiftskendelsen behandler en tvist, der ikke er omfattet af voldgiftsaftalen, eller afgør spørgsmål, som falder uden for voldgiftsaftalen.⁹⁴
120. Anerkendelse eller fuldbyrdelse af en voldgiftskendelse, der er afsagt her i landet eller i udlandet, kan kun nægtes, såfremt at den part, mod hvem voldgiftskendelsen påberåbes, anmoder om det og godtgør,

⁸⁸ RL-207: UfR 2013.3044 Ø

⁸⁹ RL-173: UfR 2014.1424 H

⁹⁰ RL-208: T:BB 2018.905

⁹¹ RL-209: T:BB 2019.351

⁹² RL-173: UfR 2014.1424 H

⁹³ RL-208: T:BB 2018.905

⁹⁴ RL-98: Voldgiftsloven gældende i Danmark, § 37, stk. 2, nr. 1, litra c

at voldgiftskendelsen behandler en tvist, der ikke er omfattet af voldgiftsaftalen, eller afgør spørgsmål, som falder uden for voldgiftsaftalen, jf. voldgiftsloven gældende i Danmark § 39, stk. 1, nr. 1, litra c.⁹⁵

121. Da de indklagede danske myndigheder og GMAS ikke er aftaleparter, herunder til en voldgiftsklausul, vil en voldgiftskendelse, som behandler sagens materielle tvist have behandlet en tvist, der ikke er omfattet af en voldgiftsaftale, og som derfor vil kunne tilsidesættes af en dansk domstol og/eller nægtes fuldbyrdet, jf. voldgiftsloven gældende i Danmark §§ 37, stk. 2, nr. 1, litra c, og 39, stk. 1, nr. 1, litra c.

7. SAGEN KAN IKKE AFGØRES EFTER BILLIGHED OG RIMELIGHED

122. Der henvises i det hele til det anførte i afsnit 9 i Selvstyrets klagesvarskrift af d.d. Det deri anførte påberåbes.

8. SAGENS FORMALITETSSPØRGSMÅL BØR UDSKILLES TIL SÆRSKILT OG FORLØDS BEHANDLING OG AFGØRELSE

123. Af de i afsnit 10 i Selvstyrets klagesvarskrift anførte grunde gøres det gældende, at spørgsmålet om voldgiftsrettens kompetence til at behandle sagen over for Selvstyret og de indklagede danske myndigheder skal udskilles til særskilt behandling og behandles forlods. De indklagede danske myndigheder kan i det hele henholde sig til det af Selvstyret anførte.
124. Såfremt voldgiftsretten mod forventning ikke finder grundlag for at udskille jurisdiktionsspørgsmålet i sin helhed, gøres det gældende, at spørgsmålet, om hvorvidt de indklagede danske myndigheder er part i sagen, under alle omstændigheder skal udskilles til særskilt og forlods behandling og afgørelse. Samtidigt anmoder de indklagede danske myndigheder om, at grundene til subsidiær frifindelse af Danmark som anført under afsnit 6.3 udskilles og behandles sammen med påstanden om afvisning af sagen.
125. Det vil afslutte sagen for så vidt angår de indklagede danske myndigheder, hvis voldgiftsretten finder, at de indklagede danske myndigheder ikke er part i tvistløsningsklausulen og følgelig ikke kan indgå i sagen. Det er navnlig en juridisk vurdering, om dette kan være tilfældet. Spørgsmålet vil derfor også kunne afgøres på skriftligt grundlag. Bevisførelsen vil også være yderst begrænset sammenlignet med en prøvelse af sagens materielle spørgsmål. Det understøttes også af, at alene 23 sider i GMAS' 516 sider lange klageskrift angår spørgsmålet om, hvorvidt de indklagede danske myndigheder skulle være del i sagen, ligesom GMAS alene angiver at støtte kravet på 18 faktuelle bilag og 12 juridiske bilag ud af de i alt 1090 faktuelle bilag og 264 juridiske bilag, GMAS har fremlagt. Det vil derfor allerede af den grund være yderst procesbesparende, at spørgsmålet udskilles til forlods og særskilt behandling. Hertil kommer, at det ikke

⁹⁵ RL-98: Voldgiftsloven gældende i Danmark, § 39, stk. 1, nr. 1, litra c

vil være nødvendigt med indhentelse af ekspertudtalelser om f.eks. GMAS' påberåbte tabsopgørelse, hvilket må antages at ville være særdeles tids- og omkostningskrævende processer.

126. Spørgsmålet er da heller ikke så tæt forbundet med sagens materielle spørgsmål, at det ikke kan behandles på nuværende tidspunkt. Det eneste, voldgiftsretten skal forholde sig til, er således, hvorvidt den omstændighed, at Grønland er en del af kongeriget Danmark, medfører, at de indklagede danske myndigheder (eller andre danske ministerier eller myndigheder) kan inddrages i en voldgiftssag, som udspringer af en efterforskningsstilladelse, som de indklagede danske myndigheder ikke har nogen del i, og som i øvrigt angår et hjemtaget område, hvorfor Danmark følgelig ikke har nogen udøvende eller lovgivende magt på området. Såfremt voldgiftsretten mod forventning måtte give GMAS medhold i, at GMAS er berettiget til en udnyttelsestilladelse, ville de indklagede danske myndigheder derfor ikke kunne opfylde en sådan kendelse.
127. Som anført i afsnit 10.2 i klagesvarskriftet for Naalakkersuisut må det forventes, at GMAS senest henholdsvis den 1. juni 2024 og den 8. september 2024 vil indbringe Naalakkersuisuts afgørelser af henholdsvis 1. juni 2023⁹⁶ og 8. september 2023⁹⁷ for Retten i Grønland.
128. Under en retssag, der er anlagt efter, at tvisten er indbragt for en voldgiftsret, kan domstolene ikke tage stilling til, om tvisten i sin helhed eller for en del hører under voldgiftsrettens kompetence, jf. § 2, stk. 1, 1. pkt., i lov nr. 1972 af 24. maj 1972 om voldgift, som gælder i Grønland, jf. kongelig anordning nr. 461 af 9. september 1975 ("voldgiftsloven gældende i Grønland").⁹⁸ Bestemmelsen i 1. pkt., gælder kun, indtil voldgiftsretten har truffet sin afgørelse, og kan fraviges, hvis vægtige grunde taler herfor, jf. lovens § 2, stk. 1, 2. pkt.⁹⁹
129. Af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, jf. lovforslag nr. 203 af 26. november 1971 om voldgift, følger det, at:

*"Hovedreglen er, at spørgsmål om voldgiftsrettens kompetence ikke kan prøves af domstolene, så længe sagen er under behandling ved voldgift. Prøvelse kan dog ske, hvor vægtige grunde taler derfor, hvad enten tvivlen om voldgiftsrettens kompetence skyldes tvist mellem parterne, om der overhovedet er indgået en voldgiftsaftale, om en indgået aftale er faldet bort eller om sagen er omfattet af en – indgået og gyldig – aftale."*¹⁰⁰

⁹⁶ R-35: Naalakkersuisuts afgørelse af 1. juni 2023 om afslag på udnyttelsestilladelse

⁹⁷ R-36: Naalakkersuisuts afgørelse af 8. september 2023 om afslag på udnyttelsestilladelse

⁹⁸ RL-149: Voldgiftsloven gældende i Grønland, § 2, stk. 1, 1. pkt., og RL-196: Kongelig anordning af 9. september 1975 om ikrafttræden for Grønland af lov om voldgift

⁹⁹ RL-149: Voldgiftsloven gældende i Grønland, § 2, stk. 1, 2. pkt.

¹⁰⁰ RL-184: Lovforslag nr. 203 af 26. november 1971 om voldgift, de specielle bemærkninger til § 2, stk. 1, 2. pkt.

130. Såfremt GMAS anlægger en retssag om prøvelse af Naalakkersuisuts afgørelser af 1. juni og 8. september 2023, vil vægtige grunde netop tale for, at Retten i Grønland tager stilling til, om der overhovedet er indgået en voldgiftsaftale mellem de indklagede danske myndigheder og GMAS om dette, mens sagen fortsat verserer for voldgiftsretten.
131. Udskiller voldgiftsretten ikke spørgsmålet om i hvert fald de indklagede danske myndigheder som rette indklagede til særskilt og forlods behandling, er det dermed meget muligt, at spørgsmålet vil blive prøvet af domstolene, før voldgiftsretten tager stilling hertil. Også af den grund bør sagens formalitet udskilles.

9. PROCESSUELLE MEDDELELSER

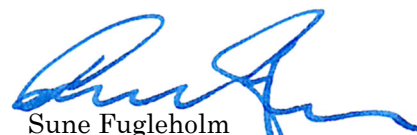
132. til de indklagede danske myndigheder kan stiles til advokat Paw Fruerlund og advokat Sune Fugleholm, Kalvebod Brygge 32, 1560 København V, (sagsnr. 4022341).

10. DOKUMENTER

133. Af det opdaterede bilagsindeks af d.d. fremgår en oversigt over de fremlagte retlige og juridiske bilag.

København, 22. december 2023

Paw Fruerlund
Partner, Advokat (H)

Sune Fugleholm
Partner, Advokat (H)